



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 15. 7. 2014, č. j. 3 A 71/2012 - 33,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 15. 7. 2014, č. j. 3 A 71/2012 – 33, bylo rozhodnuto, že se žalobce (dále jen „stěžovatel“) neosvobozuje od soudních poplatků a současně byl vyzván k zaplacení soudního poplatku za žalobu ve výši 3.000 Kč ve lhůtě tři týdnů. Městský soud v odůvodnění napadeného usnesení uvedl, že stěžovatel sice doložil, že jeho majetkové poměry odůvodňují osvobození od soudních poplatků, ale s ohledem na počet sporů, které vede, a na samoučelnou povahu uplatněných procesních návrhů, považoval jeho žádost o osvobození od soudního poplatku za zneužití tohoto institutu.

Proti tomuto usnesení podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost, v níž označil několik pochybení městského soudu, která jsou podle jeho názoru důvodem pro zrušení napadeného usnesení. Dále poukázal na obcházení a nedodržování zákonů, na délku řízení před městským soudem a na vady v postupu městského soudu. Z důvodů výše uvedených se domáhal zrušení napadeného usnesení.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Jedná se sice o procesní rozhodnutí, ale se závažnými důsledky pro další řízení (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2014, č. j. 3 As 125/2012 – 43, dostupné na www.nssoud.cz). Pokud jde o povinné zastoupení advokátem a zaplacení soudního

poplatku, Nejvyšší správní soud na těchto náležitostech pro specifičnost případu netrval, neboť opak by znamenal jen další řetězení téhož problému a nebyl by v souladu se zásadou hospodárnosti řízení (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2004, č. j. 6 Asz 27/2004 - 41, publ. pod č. 486/2005 Sb. NSS a ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77, www.nssoud.cz).

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s ust. § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a přitom sám neshledal vady uvedené v odst. 4, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Pokud se jedná o rozhodování o osvobození od soudních poplatků, lze poukázat na stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. Cpjn 204/2009, podle kterého *„je třeba vzít v úvahu účel právní úpravy soudních poplatků, od něž se odvíjejí i způsoby určení jeho výše v jednotlivých případech. Obecně uznávaným účelem (funkcí) soudních poplatků je zabezpečit zčásti úhradu nákladů, které vznikají státu výkonem soudnictví (fiskální funkce), omezovat podávání některých neuvážených či svévolných (šikanózních) návrhů na zahájení soudních řízení (regulační funkce) a působit na to, aby povinní dobrovolně plnili své povinnosti (motivační funkce) – srov. např. důvodovou zprávu k zákonu č. 549/1991 Sb. nebo nálezy Ústavního soudu ze dne 5. 3. 2009, sp. zn. II. ÚS 2432/08“*. S ohledem na smysl a účel soudních poplatků dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že je důležité nejen chránit zájmy účastníka řízení, který se domáhá svých práv soudní cestou, ale zároveň zajistit, aby si uvědomoval důležitost řízení a byl si vědom okolností, které jeho řízení provázejí. Při posouzení, zda jsou splněny zákonné podmínky pro přiznání osvobození od soudních poplatků, proto musí soud kromě majetkové situace žadatele posoudit i procesní postup účastníka v daném řízení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2012, č. j. 2 As 113/2012 - 12).

Jak již Nejvyšší správní soud vyslovil např. v rozsudku ze dne 28. 6. 2013, č. j. 5 As 43/2013 - 11, *„[z]neužívání dobrodiní osvobození od soudních poplatků je nepochybně důvodem způsobilým legitimizovat odklon od dosavadní rozhodovací praxe. Má-li soud v každém jednotlivém případě vážit konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele, musí se v rámci tohoto postupu zabývat i otázkou, jak již bylo naznačeno, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem. Jakkoliv § 36 odst. 3 s. ř. s. oproti § 138 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, výslovně nereprobuje osvobození účastníka řízení od povinnosti platit soudní poplatek v případě „svévolného uplatňování práva“, úvaha v naznačeném smyslu musí být imanentní součástí posouzení specifických okolností žádosti a individuálních poměrů žadatele a uplatní se tedy i v soudním řízení správním. Opačný závěr by byl v přímém rozporu s účelem tohoto institutu, jenž primárně brání tomu, aby účastník řízení nemohl pouze pro svou nepříznivou majetkovou situaci uplatňovat své právo u soudu. Usnesení, kterým soud nevyhoví žádosti o osvobození od soudních poplatků v případě evidentního zneužívání práva na přístup k soudu, nemůže být s posledně jmenovaným právem účastníka řízení v rozporu (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91).“*

pokračování

Závěr městského soudu o šikanózním výkonu práva vycházel z okolností dané věci a rovněž z hodnocení postupu stěžovatele v obdobných sporech. Vedle velkého počtu sporů, které stěžovatel vede (městský soud počet žalob vyčíslil na 388, u Nejvyššího správního soudu je evidováno jen za rok 2014 249 stěžovatelových kasačních stížností), což by samo o sobě nemohlo odůvodnit neosvobození od soudního poplatku, městský soud hodnotil jak postup stěžovatele v dané věci, tak i podobnost jeho postupu v dalších jím vedených sporech. Městský soud poukázal na povahu sporu, kdy Česká advokátní komora nevyhověla stěžovatelově žádosti o ustanovení advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby podle ust. § 18 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, z důvodů nesplnění podmínek pro takové určení s tím, že se jeho průběh neliší od dalších jeho sporů. Jeho procesní postup nesměřuje k tomu, aby ve věci mohlo být meritorně rozhodnuto, ale je veden snahou spor co nejvíce prodloužit. Městský soud popsal i další aspekty stěžovatelova postupu v obdobných sporech, které svědčí o jeho snaze vést spor pro spor. Podle názoru Nejvyššího správního soudu je odůvodnění napadeného usnesení náležitě věcně i argumentačně podloženo, proto za takových podmínek bylo možno odklon od minulé rozhodovací praxe krajských soudů aprobovat. Městský soud při posuzování stěžovatelovy žádosti o osvobození od soudních poplatků správně přihlížel i k dalším okolnostem případu, tedy nejen k jeho majetkovým poměrům.

Osvobození od soudního poplatku je možné při kumulativním splnění několika podmínek. Rozhodující je, zda v souvislosti s podanou žádostí účastník řízení (stěžovatel) doloží, že nemá dostatečné prostředky, nejedná se o neuvážený či svévolný (šikanózní) návrh a návrh zjevně nemůže být neúspěšný. U posuzování svévolného (šikanózního) návrhu je nutné zohlednit jak podání stěžovatele, tak i jeho další podání a způsob vedení jeho sporů v obdobných případech. Zjevná neúspěšnost je tedy pouze jednou, nikoliv jedinou, podmínkou pro posouzení nároku na osvobození, resp. zamítnutí žádosti. V dané věci se městský soud důkladně zabýval podanou žádostí o osvobození od soudních poplatků a přesvědčivě odůvodnil, proč ji shledal šikanózní.

Namítal-li stěžovatel, že městský soud odmítá vydat věcný rozsudek, nelze se s tím názorem ztotožnit. V dané fázi řízení o žalobě se rozhoduje o osvobození od soudního poplatku a teprve po splnění všech podmínek řízení, mezi které patří i zaplacení soudního poplatku či osvobození od něj, může soud rozhodnout o meritu věci.

Pokud jde o další tvrzení uvedená v kasační stížnosti, jedná se jednak o nekonkrétní tvrzení, z nichž nebylo možno identifikovat projednatelné stížní námitky proti napadenému usnesení, a jednak o vyjádření stěžovatelových názorů na činnost městského soudu, které nemají pro posouzení věci žádnou relevanci.

Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje se závěrem a odůvodněním městského soudu, že povaha předmětného sporu má znaky svévolného vedení „sporu pro spor“. V případě řádného zdůvodnění takového postupu okolnostmi konkrétního případu, je v souladu se zákonem nepřiznat osvobození od soudních poplatků.

Nejvyšší správní soud ze všech shora uvedených důvodů dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle ust. § 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s. zamítl. Ve věci

rozhodl v souladu s ust. § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Nejvyšší správní soud žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznal, protože stěžovatel v řízení úspěch neměl a České advokátní komoře žádné náklady s tímto řízením nevznikly.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. listopadu 2014

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu